

Opiniebijdrage ds. Wubbo Wieringa, emeritus predikant GKv Groningen-Zuid/Helpman op Facebook juli 2017

In het ND van 12 juli 2017 was een artikel opgenomen geschreven door dr. D. te Velde over de zgn. zwijgtteksten. De Synode van Meppel zou die zwijgtteksten in feite opzij gezet hebben, omdat de interpretatie ervan te omstreden zou zijn.

Zowel de Synode van Meppel als Te Velde behandelt die teksten naar mijn oordeel niet goed. En bij beiden is een bepaalde schriftopvatting in geding. Ik ben van mening dat wij met deze zwijgtteksten op de volgende wijze moeten omgaan.

Ik constateer eerst dat Paulus (door de Geest gedreven en geleid), aan de gemeente te Korinthe van de eerste eeuw een brief stuurde. Niet aan de gemeente van Zuidlaren en niet in de 21e eeuw. Er was in de bijeenkomsten van die gemeente van Korinthe niet altijd een goede orde. Paulus geeft daarom aanwijzingen. Want wanorde leidt tot verlies van vrede (1 Kor 14:33).

Zo bepaalt hij dat vrouwen gedurende de samenkomsten moeten zwijgen. Hij schrijft dat het een schande is voor een vrouw als ze tijdens een samenkomst spreekt. Dat vond men kennelijk in die tijd. Ik vind dat helemaal geen schande. En wie vandaag eigenlijk wel? Moeten wij het nu vandaag een schande gaan vinden wanneer een vrouw in een samenkomst het woord voert, omdat dat vroeger een schande was? Dat is toch volledige onzin. Zeden veranderen en wij met hen. Hetzelfde is het geval in 1 Kor 11, waar Paulus schrijft dat een vrouw haar hoofd te schande gemaakt als ze met onbedekt hoofd bidt en profeteert. Daar schrijft hij ook dat de natuur leert dat lang haar een man te schande maakt. Daar zeggen we toch van: dat mag relevant zijn geweest toen, maar heeft nu alle relevantie verloren.

Zo heeft ook het zwijggebod van 1 Kor 14 alle relevantie verloren omdat wij het geen schande meer vinden als een vrouw tijdens een samenkomst spreekt.

Wat 1 Tim 2 betreft. Paulus schrijft: "Ik wil dat bij iedere samenkomst de mannen met geheven handen bidden, vol toewijding, zonder wrok of onenigheid". Opgeheven handen. Al is dit misschien niet de voornaamste van deze bepalingen, Paulus wil het wel: met opgeheven handen. Moeten wij ons houden aan zo'n bepaling die Paulus als richtlijn voor een gemeente in de eerste eeuw aanbeveelt, of gebiedt zelfs, aan Timotheüs, een dominee-evangelist in Efeze uit de eerste eeuw? Wij, gereformeerden, denken er niet aan dat gebod op te volgen. En terecht. Zeden veranderen en wij met hen.

Verder schrijft Paulus daar (v 11): "Vrouwen dienen zich gehoorzaam en bescheiden te laten onderwijzen; Ik sta haar dus niet toe dat ze zelf onderwijst of gezag over mannen heeft; ze moet bescheiden zijn". Voor welke vrouwen gold dat? Dat gold voor vrouwen die lid waren van de gemeente van Efeze van de eerste eeuw. Mag ik nu a.u.b. de vraag stellen of die woorden ook gelden voor vrouwen in de gemeenten van de GKv van de 21e eeuw. Dat spreekt toch niet vanzelf!? Paulus schreef toch niet een brief aan de GKv-gemeenten? Wij leven toch in volkomen andere sociale omstandigheden en met een heel andere relaties tussen mannen en vrouwen.

Het lijkt alsof Paulus de vrouwen van toen weinig opgeleid achtte ('zich laten onderwijzen'). En dat was toen in het algemeen ook zo. Zeker onder de Joden. Er zijn uitspraken van rabbijnen waarin ze zich afvragen of de vrouw wel een ziel heeft; er wordt gesteld dat wie bij een vrouw de kennis vermeerdert, haar gif vermeerdert; er werd gedankt en gezegd: "Ik dank U dat ik niet geboren ben als heiden, slaaf of als vrouw".

Nu, een vrouw kan inderdaad beter haar mond houden in de gemeenten, als ze weinig of niets zinnigs te berde heeft te brengen. Maar zoals overal, ook vandaag, nogal eens mannen en vrouwen die weinig of niets weten van bepaalde zaken, toch ijverig het woord menen het woord te moeten

voeren over die zaken..., wel, dat gevaar dreigt altijd en overal. Daarom zegt Paulus: laten de vrouwen zorgen dat ze iets te weten komen, zich laten onderwijzen. Natuurlijk geldt voor mannen ook dat ze alleen het woord kunnen/mogen voeren als ze iets zinnigs te berde hebben te brengen.

Maar wanneer een vrouw zich nu heeft laten onderwijzen, bijv. aan het Theologische universiteit, waarom zou zo'n vrouw dan niet mogen spreken in de gemeente? Daarover laat Paulus zich met geen woord uit. Dát verbiedt hij hier niet. Een reeds goed opgeleide vrouw zou ook niet mogen onderwijzen? Blijkbaar werd onderwijs geven ook verbonden met gezag hebben. Paulus zegt immers: de vrouw mag niet zelf onderwijzen of gezag over mannen hebben. Hier ligt iets in van alle tijden, denk ik. In onderwijzen komt gezag mee. Een gezag dat niet berust op de persoon, maar op zijn meerdere kennis en zijn aanstelling. Waarom zou een vrouw geen gezag mogen hebben dat berust op haar meerdere kennis, meer dan dat van mannen. Vanwege een goede, hoge opleiding? Dat verbiedt Paulus met deze geciteerde woorden niet.

Maar er staat meer in 1 Tim 2. Paulus beroept op twee feiten uit het verleden. De schepping; Adam eerst. De zondeval: Eva eerst. Volgorde-argumenten dus. Het kan goed zijn dat het in Paulus' tijd gewoon was om uit volgorde tot rangorde te concluderen. Want dat is wat Paulus hier doet. Adam eerst geschapen: volgorde. Blijkbaar dient die volgorde om daaruit op te maken dat Adam dus wel mocht spreken in de gemeente: rangorde. Eva eerst verleid: volgorde. Blijkbaar dient die volgorde om daaruit op te maken dat Eva dus niet mocht spreken in de gemeente.

Volgens mij kan geen gelovige uit de 21e eeuw deze redenering accepteren. Dat kon blijkbaar wel in Paulus' tijd. Paulus als geleerde wist ook heel goed dat onder de Joden de kwestie van volgorde-rangorde druk werd besproken, blijkens de Talmud. Sommige rabbi's beweerden dat wat eerder is geschapen (volgorde) meer is dan (rangorde) wat later werd geschapen. Tegen iemand die zich nogal wat verbeeldde, zei men bijv.: "Wil je wel even bedenken dat een mug eerder werd geschapen dan de mens?!" Andere rabbi's redeneerden precies andersom en zeiden: wat later is geschapen (volgorde) is belangrijker (rangorde) dan wat eerder werd geschapen. Daaruit werd geconcludeerd dat mensen dus boven de dieren staan. Dat was dan niet maar Gods geopenbaarde wil zoals in Gen 1: 28 staat vermeld ('heers over' alle dieren), maar lag al geïmpliceerd in het later geschapen zijn van de mens...

Bovendien drukt Paulus zich echt uit als een Jood. Hij schrijft immers: Adam werd niet verleid, maar de vrouw. Heel radicaal. Maar het is toch niet een zaak van niet/wel. Beide, Eva én Adam zijn immers verleid. Vergelijk uitspraken van de Joodse man Jezus: Je oog uitrukken, je rechterhand afhakken; helemaal niet zweren; ; je niet verzetten tegen wie kwaad doet; de ene heer haten, de andere liefhebben, en dergelijke. Wij zijn meer geneigd zijn om nuances aan te brengen.

Nogmaals, dit soort redeneringen waren gebruikelijk in die tijd en overtuigden mensen. Het zijn redeneringen die ons niet meer overtuigen, en daar is niets mis mee. Ook dit is een kwestie van: zeden(ook op het gebied van redeneringen) veranderen, en wij met hen.

Ik concludeer dan ook dat wanneer Paulus in onze tijd een brief aan de GKv te Meppel zou hebben geschreven onder aanzet en leiding van de Geest, hij én 1 Kor 14:34-35 én 1 Tim 2:11-14 niet in een dergelijke brief had opgenomen.

W. Wierenga, Midlaren, 13 juli 2017